

Розділ 3

СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ІННОВАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА РІВНІ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ

3.1. Інтегрована звітність як інформаційна основа забезпечення сталого розвитку

За результатами господарювання, починаючи з 2019 р., для підприємств суспільного інтересу та середніх за розмірами підприємств запроваджується нова форма звітності «Звіт про управління». Такі зміни до чинного законодавства України продиктовані вимогами Директив ЄС щодо інтегрованої звітності та політики сталого розвитку. Сьогодні закони, концепції і стратегії щодо сталого розвитку має кожна країна. Не є виключенням і Україна. Проте до останнього часу залишається проблемним питання, як обліковувати і контролювати суспільно-господарські дії із забезпечення сталого розвитку. Незавершеним залишається і теоретичний фундамент розширеної звітності як інтегрованої, так і про сталий розвиток.

Реалізація політики сталого розвитку потребує не просто розширеного, а якісно нового інформаційного забезпечення. З 2000-х років у світі цю проблему намагаються розв'язати за двома основними напрямками:

- 1) удосконалення фінансової і статистичної звітності;
- 2) розвиток інтегрованої звітності.

Проблеми та перспективи розвитку інтегрованої звітності активно досліджуються в працях провідних українських науковців: К. Безверхого, Т. Давидюк, В. Євтушенко, В. Жука, Р. Костирко, С. Король, С. Кузнецової, Н. Лоханової та ін. Серед зарубіжних вчених ця проблематика і пов'язані з нею сфери знайшли відображення в працях Р. Грей, С.Г. Вегера, С.А. Діпіаза, М. Кінга, Д. Коллінза, В.Ф. Максимова, Н. Малиновської, К. Прахалад, Л. Робертса, Д. Роджерса, Г. Хемела, Г. Чесбро та ін.

Метою дослідження є вивчення місця і ролі інтегрованої звітності в системі інформаційного забезпечення підприємства, дослі-

дження теорії та методології формування інтегрованої звітності та розробка організаційного механізму і методики її складання.

Основне протиріччя економічного розвитку сучасного світу полягає в суперечності між потребами, що постійно зростають, та обмеженістю ресурсів, необхідних для виробництва.

Обмеженість ресурсів породжує потребу в їх раціональному використанні та дбайливому ставленні до них, що є однією з глобальних проблем сучасної цивілізації. За умов раціонального природокористування здійснюється максимально повне задоволення потреб у матеріальних благах при збереженні екологічного балансу та можливостей відновлення природно-ресурсного потенціалу. Досягнення балансу між використанням природних ресурсів і незавданням шкоди природі отримало назву концепції сталого розвитку.

Інтерес до проблеми сталого розвитку соціально-економічних систем з'явився наприкінці 1960-х рр., коли проявилися екологічні та соціальні наслідки швидкої індустріалізації, ризики освоєння ядерних технологій і інтенсивного видобутку корисних копалин, а також диспропорції у розміщенні світових продуктивних сил, які виникли у результаті поділу на дві соціально-економічні системи та їх «мирне суперництво», а також складність процесів деколонізації і транснаціональної конкуренції.

Термін «сталий розвиток» введено у 1983 р. Всесвітньої комісією з навколишнього середовища і розвитку. Пізніше визначення сталого розвитку було закріплено в документах ООН, а також в стандартах ISO: 26000 [1] та ISO: 20121 [2]. Комісією Брундтланд дано таке трактування сталого розвитку: «це розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [3].

Концепція сталого розвитку економіки формувалась протягом 100 років і визнана світовою спільнотою народів домінантною ідеологією розвитку людської цивілізації у XXI ст. як основний моральний і економічний імператив для з'єднання потенціалу природи, суспільства і бізнесу. Сталий розвиток – це насамперед економічне зростання, за якого ефективно вирішуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації і забруднення довкілля [4].

Отже, концепція сталого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної та екологічної (рис. 3.1).

Ця концепція поширюється на різні сфери життя людини: її спілкування з природою, соціумом, економікою. Концепція передбачає не «замороження» світового прогресу або повернення до минулого, а розвиток у такій формі, яка б сприяла збереженню балансу і гармонії в навколишньому середовищі та можлива шкода від якої була б найменшою.

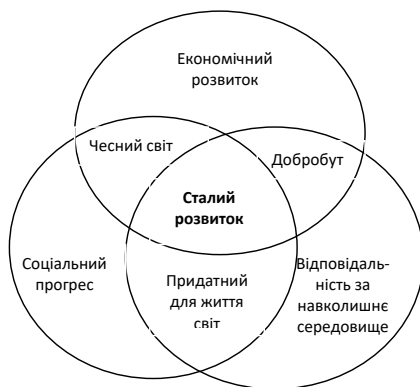

Рис. 3.1 Концепція сталого розвитку

Джерело: [5].

Сталий розвиток та корпоративна соціальна відповідальність стали найважливішими інструментами управління діяльністю сучасних компаній. Показники сталого розвитку мають широке практичне застосування. Їх використовують для формування портфеля соціально відповідального інвестування та оцінки його прибутковості, створення фінансових інструментів і продуктів, ідентифікації лідерів у сфері сталого розвитку, порівняння кращих практик різних компаній, розрахунку індикаторів та індексів сталого розвитку.

Як зазначають представники аудиторської компанії Deloitte [6], «у сучасних умовах господарювання для успішної компанії недостатньо просто отримувати високий рівень прибутку. Вона повинна здійснювати свою діяльність таким чином, який відповідає етичним принципам і принципам соціальної відповідальності, тобто мінімізуючи негативний вплив на навколишнє середовище з огляду на інтереси всіх груп стейкхолдерів і позитивно впливаючи на суспільство, а також на планету в цілому».

Посилення інтересу до концепції сталого розвитку та впровадження у практику принципів соціальної відповідальності вимагало пошуку адекватних інформативних показників і форм їх подання. З цією метою було розроблено набір стандартів і рекомендацій, що сприяють впровадженню в практику управління принципів соціально відповідального ведення бізнесу та інформування про це.

Формування нових інформаційних запитів стейкхолдерів, виникнення принципово нових об'єктів бухгалтерського обліку та методів їх оцінки змістили акцент з контрольної функції обліку на комунікаційну, що, відповідно, вимагало трансформації бухгалтерської звітності. Саме тому вектор розвитку фінансової звітності змістився на користь інших видів звітності, перш за все екологічної, соціальної, звітності про корпоративне управління та звітності зі сталого розвитку, що і стало фактором зародження нефінансової звітності.

Сьогодні великі компанії провідних країн світу, що належать до різних галузей, крім фінансової, формують також соціальну звітність, корпоративну, екологічну, звітність зі сталого розвитку, в галузі охорони праці і здоров'я та ін. За своїм змістом всі ці звіти включають в себе і нефінансову інформацію про суб'єкта - укладача звітності.

Особливого значення набула проблема адекватності оцінки вартості компанії. Такі оцінки залежать не тільки від надання кількісних фінансових даних, які сьогодні досить точно визначаються за допомогою міжнародних стандартів фінансової звітності та інших національних стандартів обліку. Адже компанії створюють і додаткову вартість для навколишнього середовища, яка слабо піддається кількісній оцінці за допомогою існуючих стандартів фінансової звітності. Сьогодні такої системи оцінки немає, але нефінансова звітність є першим етапом її створення.

Під «нефінансовою звітністю» сьогодні розуміють добровільно розкрити інформацію, що достовірно і доступно для ключових зацікавлених сторін відображає основні аспекти та результати діяльності компанії, пов'язані з реалізацією стратегії сталого розвитку бізнесу.

У цьому визначенні істотні, по-перше, погодження з доктриною сталого розвитку і, по-друге, акцент на добровільність надання інформації. Державні регулятори, що існують, сьогодні з великими труднощами справляються з традиційними формами звітності, мають досить прагматичний функціонал - забезпечення надходження податкових та інших зборів і контроль реєстрів основних прав власності на об'єкти нерухомого та рухомого майна. У цьому контексті розвиток нефінансової звітності став предметом вивчення переважно недержавних зацікавлених груп.

Ураховуючи вищенаведене, можна стверджувати, що традиційний бухгалтерський облік з багатьох точок зору не є придатним для адекватного врахування соціальних та екологічних цілей інтегрованої звітності і виконання функцій соціально-екологічного свідомого управління і контролю та прогнозування наслідків діяльності для планування майбутньої стратегії й тактики функціонування підприємства і відповідно, розкриття інформації про ці аспекти в інтегрованому звіті. Тому бухгалтерський облік має бути адаптованим до змінених умов діяльності сучасного підприємства і більш повно враховувати аспекти сталого розвитку й стратегічне планування наслідків господарської діяльності. Іншими словами, традиційна система бухгалтерського обліку має бути розвинена і доповнена екологічною, соціальною та стратегічною складовими, що може узагальнюватися в інтегрованій звітності.

Основні елементи змісту інтегрованої звітності, її мета, фундаментальні концепції і провідні принципи докладно розкрито у Міжнародному стандарті інтегрованої звітності (далі - МСІЗ). МСІЗ визначає інтегровану звітність як «процес, заснований на інтегрованому мисленні, у результаті якого компанія подає інформацію у вигляді періодичного інтегрованого звіту про створення нею вартості протягом тривалого часу і пов'язаних з ним документів, які стосуються аспектів створення вартості». «Інтегрований звіт розкриває інформацію про те, як стратегія, управління, результати діяльності та перспективи

компанії в контексті зовнішнього середовища ведуть до створення вартості протягом коротко-, середньо- і довгострокового періоду» [7].

Згідно з цим стандартом інтегрована звітність спрямована на:

- підвищення якості інформації, доступної постачальникам фінансового капіталу для забезпечення більш ефективного і продуктивного розподілу ресурсів;

- розроблення цілісного та ефективного підходу до корпоративної звітності. Цей підхід поєднує в собі різні напрями звітності, надаючи інформацію про повний набір факторів, що роблять сутєвий вплив на здатність компанії створювати вартість протягом тривалого часу;

- підвищення відповідальності щодо всіх видів капіталів, поліпшення розуміння їх взаємозалежності;

- розвиток інтегрованого мислення, а також рішення і дії, сконцентровані на створенні вартості в коротко-, середньо- і довгостроковому періоді.

Для візуалізації взаємозв'язку і взаємозумовленості цільових установок і функцій, фундаментальних концепцій і провідних принципів, що лежать в основі інтегрованої звітності, з інформаційним наповненням елементів змісту інтегрованого звіту розроблено схему інтегрованої звітності (рис. 3.2), що дає змогу отримати цілісне уявлення про елементи, які входять в систему інтегрованої звітності.

Інтегрована звітність ґрунтується на трьох базових концепціях: концепції створення вартості для компанії і зацікавлених сторін; концепції капіталів, які компанія використовує і на які вона впливає; концепції процесу створення вартості.

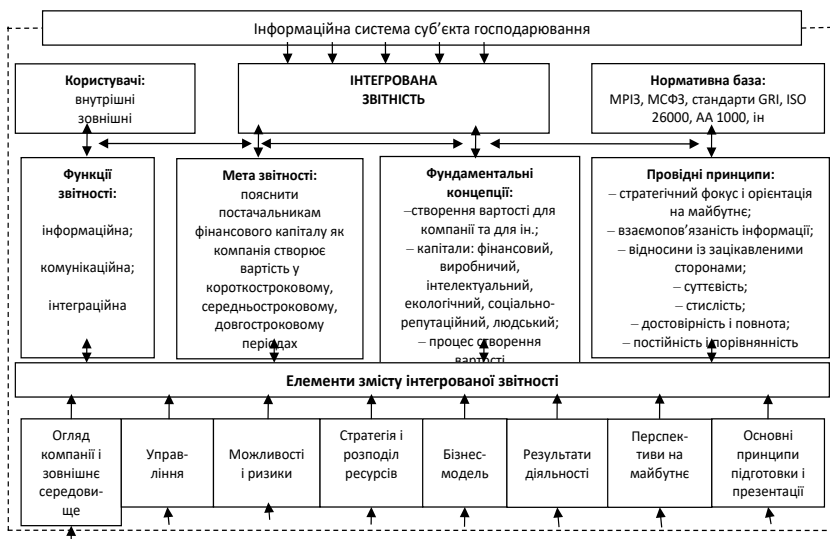

Рис. 3.2. Схема інтегрованої звітності
Джерело: сформовано авторами.

Суть концепції створення вартості для компанії і зацікавлених сторін, як зазначається в праці Н.В. Малиновської, полягає в тому, «що вартість: втілюється в капіталах, які компанія використовує і на які впливає; не створюється виключно самою компанією або всередині неї, а перебуває під впливом зовнішніх чинників, що являють собою ризики і можливості, які формують середовище, у якому працює компанія; створюється спільними зусиллями через взаємодію і взаємовідносини із зацікавленими сторонами; залежить від наявності, доступності, якості різних ресурсів і управління ними» [8].

Концепція створення вартості для компанії і зацікавлених сторін є основою для розроблення стратегії компанії і реалізується в інтегрований звітності через розкриття інформації про фактори зовнішнього середовища, можливості та ризики, які можуть вплинути на створення вартості; стратегії розвитку в умовах обмеженості ресурсів; розподілі створеної компанією вартості за період.

Створення вартості неможливе без наявності різних видів капіталів, які компанія використовує в процесі створення вартості.

Мета концепції капіталів - стимулювати компанію до більш повного осмислення і використання всіх можливих джерел створення вартості, інформуючи про це в інтегрованому звіті, надаючи інвесторам не просто більше інформації про всі види капіталу, які використовує або на які впливає компанія, а цілісну картину взаємозв'язку і взаємозалежності різних видів капіталу.

Концепція капіталів для цілей інтегрованої звітності докорінно відрізняється від концепції капіталу для цілей формування фінансової звітності. Інтегрована звітність передбачає виділення шести категорій капіталу: фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний і природний. Поділ капіталу на шість категорій пропонується використовувати довідково як орієнтир, щоб не випустити з уваги будь-який з капіталів, які компанія використовує або на які впливає.

Виходячи з основоположних концепцій, при формуванні інтегрованої звітності компанія зобов'язана розкрити інформацію про види капіталу, які використовуються у бізнес-моделі і свій суттєвий вплив на них. Таким чином, основна перевага концепції капіталів полягає в тому, що вона допомагає компаніям встановити причинний зв'язок між їх бізнес-моделлю, стратегією і результатами діяльності.

Суть концепції процесу створення вартості полягає в тому, що центральне місце в процесі створення вартості компанією відводиться її бізнес-моделі, яка являє собою основу діяльності компанії.

Бізнес-модель - обрана компанією система ресурсів, комерційної діяльності, продуктів і результатів, спрямована на досягнення стратегічних цілей компанії і створення цінності в короткостроковому, середньостроковому і довгостроковому періоді.

В інтегрованому звіті слід дати короткий, але суттєвий опис про основні ресурси, що використовуються компанією, їхні зв'язки з капіталами, можливостями і ризиками, стратегією і фінансовими показниками, а також про перетворення в процесі комерційної діяльності в продукти і результати; вплив продуктів і результатів комерційної діяльності на різні види капіталів.

Введення в інтегровану звітність концепції бізнес-моделі ще раз підкреслює суттєву відмінність інтегрованої звітності від інших видів звітності, оскільки в ній пріоритет віддається оцінці здатності суб'єкта господарювання до створення вартості протягом часу.

Взаємозв'язок фундаментальних концепцій інтегрованої звітності інтерпретується таким чином: визначивши вартісну пропозицію для компанії і зацікавлених сторін, включивши її в стратегію розвитку, компанія визначає різні види ресурсів, подані у вигляді капіталів, необхідні для здійснення процесу створення вартості, які споживаються (перетворюються, трансформуються) в процесі господарської діяльності, створюючи вартість для компанії і зацікавлених сторін.

Розглянуті концепції безпосередньо впливають на структуру і зміст інтегрованої звітності. Міжнародна рада з інтегрованої звітності визначає ключові елементи змісту інтегрованого звіту: огляд компанії і зовнішнє середовище; управління; можливості і ризики; стратегія і розподіл ресурсів; бізнес-модель; результати діяльності; перспективи на майбутнє; основні принципи підготовки і презентації. Елементи взаємопов'язані між собою і не є взаємовиключними.

Можна стверджувати, що в інтегрованій звітності містяться як елементи, що описують досягнуті результати діяльності, так і прогностичні дані, що характеризують стратегію компанії, її бізнес-модель і перспективи на майбутнє.

Цей порядок не є єдиним способом їх упорядкування і жорсткою структурою змісту інтегрованого звіту. Інформація в інтегрованому звіті подається так, щоб продемонструвати зв'язки між елементами змісту інтегрованого звіту.

Розроблення структури інтегрованого звіту необхідне у зв'язку з тим, що встановленої форми інтегрованого звіту немає. Згідно з МСІЗ вісім структурних елементів змісту інтегрованого звіту можуть бути подані в будь-якій послідовності. Головне - на основі інтегрованого мислення, в процесі опису компанією її унікальної історії створення вартості протягом часу відобразити у звіті взаємозв'язки між усіма рекомендованими структурними елементами інформації.

Інтегрована звітність містить цілісну картину розвитку компанії, що дозволяє завойовувати довіру зацікавлених користувачів і розвивати відносини з ними. Повнота розкриття фінансової та нефінансової інформації дозволяє інвесторам робити обґрунтовані висновки про компанію, основні можливості і ризики, пов'язані з нею; сприяє здійсненню операційного контролю та управління фінансовими ризиками. Інтегрована звітність дає можливість збирати і комплексно аналізувати інформацію, що стосується результатів діяльності компанії, її стійкого розвитку. На основі такої інформації приймаються виважені рішення, пов'язані з подальшою стратегією компанії, способами мінімізації витрат і ризиків.

Оскільки діюча версія МСІЗ не включає поки в свій склад набір показників та індикаторів звітності, то доцільно користуватися як показниками, запропонованими МСФЗ (та/або національними стандартами обліку), так і показниками сталого розвитку, а крім того, використовувати свої власні показники ефективності роботи з капіталами і показники, що враховують специфіку діяльності компанії. Інтегрована звітність в частині фінансових показників має базуватися на трьох основних концепціях:

1) концепції справедливої вартості, яка дозволяє надавати користувачам інформацію про фінансовий стан і результати діяльності компанії, виходячи з реальної вартості елементів звітності;

2) концепції пріоритету економічного змісту над правовою формою, відповідно до якої професійне судження дозволяє робити висновки про економічну форму і більш достовірно відображати елементи звітності;

3) концепції прозорості, яка забезпечує відображення всіх суттєвих деталей діяльності компанії.

Саме ці три напрями дозволяють найбільш точно і комплексно підійти до оцінки реального стану бізнесу компанії. Але не можна базуватися лише на фінансових аспектах і показниках оцінки даних звітності. Адже інтегрована звітність має відображати вплив компанії на економіку і тому максимально достовірно надавати фінансову інформацію, крім того, вона повинна відображати вплив компанії на навколишнє середовище і суспільство. Інтегрована звітність має давати уявлення про те, «який внесок компанія робить або має намір зробити в майбутньому для поліпшення або деградації економічної, екологічної та соціальної ситуації, процесів розвитку і тенденцій на місцевому, регіональному і глобальному рівнях» [9].

Ключові показники звітності у сфері сталого розвитку, які повинні відображатися в інтегрованій звітності, можна згрупувати за трьома складовими:

1) економічна складова, що являє собою створену і розподілену пряму економічну вартість, доходи, операційні витрати, виплати співробітникам, постачальникам сировини і матеріалів, постачальникам капіталу, державі, пожертви та інвестиції, нерозподілений прибуток;

2) екологічна складова, яка включає в себе результати діяльності, пов'язані як з вхідними потоками (сировиною, енергією, водою), так і з вихідними потоками (викидами, скидами, відходами, а також витратами, пов'язаними з навколишнім середовищем);

3) соціальна складова, тобто кількість співробітників і плинність кадрів, взаємовідносини співробітників і керівництва, здоров'я і безпека на робочому місці, навчання і освіта, рівень оплати праці та соціальний пакет, інвестиції в проєкти соціальної сфери.

Для впровадження інтегрованої звітності будуть потрібні додаткові фінансові та трудові ресурси. Алгоритм підготовки інтегрованої звітності пропонуємо подати у вигляді двох стадій: попередньої і основної.

На попередній стадії слід:

– вивчити спільні та відмінні риси інтегрованої звітності та фінансової звітності, коментарі керівництва, звітність у галузі сталого розвитку, звіти про винагороду та інші звіти, які компанія готує для зовнішніх користувачів;

– вивчити кращі світові практики щодо подання публічної звітності;

– вивчити пропозиції та зауваження зацікавлених сторін щодо необхідності розкриття у звітності певних аспектів діяльності;

– провести порівняльний аналіз тієї інформації, яку вже збирають, і тієї, яка буде необхідна для підготовки інтегрованого звіту, виявити інформаційні розриви, які підлягають усуненню;

– визначити ступінь зацікавленості та залучення вищого керівництва до процесу підготовки існуючої корпоративної звітності, їх очікування у зв'язку з переходом на складання інтегрованої звітності;

– вивчити фінансові, кадрові, технічні можливості впровадження інтегрованої звітності.

На основній стадії процесу підготовки інтегрованої звітності можна виділити два основні аспекти: методичний та організаційний (табл. 3.1).

Запропонована методика формування інтегрованої звітності включає такі аспекти: розроблення політики для цілей інтегрованої звітності; визначення суттєвості; визначення меж інтегрованої звітності; розроблення структури інтегрованого звіту; визначення складу інформації, яка розкривається щодо кожного елементу змісту; визначення періодичності підготовки інтегрованої звітності.

Безумовно, реалізація фундаментальних концепцій і провідних принципів, що лежать в основі інтегрованої звітності, тісно пов'язує один з одним і взаємно доповнює елементи змісту інтегрованого звіту.

Таблиця 3.1

Процес підготовки інтегрованої звітності

Стадія підготовки	Заходи з підготовки інтегрованої звітності
Методичний аспект	Розроблення політики для цілей інтегрованої звітності
	Визначення суттєвості
	Визначення меж інтегрованої звітності
	Розроблення структури інтегрованого звіту
	Визначення складу інформації, що розкривається в розрізі кожного елемента змісту
	Визначення періодичності підготовки інтегрованої звітності
Організаційний аспект	Визначення осіб, наділених управлінськими функціями, відповідальних за підготовку звітності
	Поділ відповідальності за підготовку тієї чи іншої частини звіту
	Організація процесу збору інформації
	Встановлення переліку форм, за якими подається інформація
	Встановлення графіка подання інформації функціональними підрозділами
	Визначення часових рамок підготовки звіту
	Розроблення дизайну та формування звіту
	Внутрішня оцінка якості інформації інтегрованого звіту і самого звіту

Джерело: сформовано авторами.

При цьому під структурним елементом інформації для цілей інтегрованого звіту пропонуємо розуміти сукупність фінансових і нефінансових показників та іншої інформації, об'єднаних загальним економічним змістом.

Однак інтегрована звітність має не тільки переваги, а й недоліки, які призводять до значних труднощів при переході від традиційної фінансової до інтегрованої звітності.

Практики відзначають, що цей процес передбачає часові та грошові витрати, необхідні для складання звітності, виникає необхідність у навчанні персоналу, проведенні аудиторських перевірок, підготовки нового програмного забезпечення та ін. І, як результат, на цей момент можливе лише складання інтегрованої звітності великими корпораціями. Проте і цей сегмент бізнесу виокремлює власні проблеми, до яких відносять: збільшення ризику розкриття комерційної таємниці, неточність прогнозних показників, відсутність заявленої як перевага можливості порівняння інформації через її незіставність та ін.

Однією із перешкод, яку необхідно буде подолати для того, щоб ефективно просувати концепцію інтегрованої звітності, є проблема професійної роз'єднаності фахівців з підготовки фінансової звітності та звітності зі сталого розвитку (у них різні підходи, різна освіта), яка існує в цей час.

У фахівців у сфері фінансової звітності в процесі навчання формуються в основному професійні компетенції з бухгалтерського фінансового обліку та звітності, МСФЗ, меншою мірою - з управлінського обліку та звітності, і зовсім небагато знань вони отримують із соціальної або екологічної звітності, стратегічного менеджменту, маркетингу.

Бухгалтер майбутнього і фахівець у галузі сталого розвитку повинні будуть працювати в одній команді, не просто формуючи кожен щодо свого аспекту необхідні для інтегрованої звітності показники, а розуміючи їх взаємозв'язок, взаємозалежність, взаємозумовленість і спрямованість на загальний результат - створення вартості протягом тривалого часу для компанії і всіх зацікавлених сторін. Цю проблему необхідно вирішувати шляхом включення до навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» дисципліни «Інтегрована звітність».

Отже, бухгалтерський облік як основна інформаційна система про стан і рух активів, джерел їх утворення і господарських процесів має бути адаптованим до змінених умов діяльності сучасного підприємства і більш повно враховувати екологічний та соціальний аспекти сталого розвитку і стратегічне планування наслідків господарської діяльності.

Сутність інтегрованої звітності полягає в узагальненні фінансової та нефінансової інформації, що відображає здатність компанії створювати і підтримувати свою вартість в коротко-, середньо- та довгостроковому періоді.

Інтегрована звітність являє собою поєднання фінансової інформації, підготовленої за МСФЗ, а також національними П(С)БО, розробленими на основі МСФЗ, з нефінансової інформацією у сфері сталого розвитку, підготовленої відповідно до керівництва GRI (Глобальна ініціатива зі звітності). Інтегрована звітність має містити всі істотні дані про стратегію компанії, корпоративне управління, показники її діяльності та перспективи, що відображають її економічне, соціальне і екологічне оточення. Крім того, має даватися ясне і чітке уявлення про те, яким чином компанія здійснює розумне керівництво і формує свою вартість.

Організаційний механізм процесу підготовки інтегрованої звітності включає алгоритм організації її процесу та інструментарій підготовки

цього виду звітності. Організацію процесу підготовки інтегрованої звітності запропоновано подавати у вигляді двох стадій: попередньої і основної. Визначено комплекс конкретних заходів для кожної стадії впровадження інтегрованої звітності.

Методика формування інтегрованої звітності включає розроблення політики для цілей інтегрованої звітності; визначення суттєвості; меж інтегрованої звітності; розроблення структури інтегрованого звіту; визначення складу інформації, що розкривається щодо кожного елемента змісту; визначення періодичності підготовки інтегрованої звітності.

Обґрунтовано необхідність включення до навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування» дисципліни «Інтегрована звітність», що дозволить ефективно просувати концепцію інтегрованої звітності, вирішити проблему професійної роз'єднаності фахівців у сфері фінансової звітності та звітності у сфері сталого розвитку.

Список використаної літератури

1. ISO / FDIS 26000 Руководство по социальной ответственности [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nornik.ru/_upload/editor_files/file1756.pdf (дата звернення: 11.12.2019).
2. ISO 20121 Система менеджмента устойчивого развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gostexpert.ru/data/files/201212014/65956.pdf> (дата звернення: 11.02.2020).
3. Butlin J. Our common future. By World commission on environment and development. / J. Butlin // Journal of International Development. – 1989. – Vol.1 (2). – pp. 284–287.
4. В. Трегобчук. Концепція Сталого розвитку для України / В. Трегобчук // Вісник НАН України. – 2012. – № 2.
5. Сталый розвиток [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%B(дата звернення: 11.02.2020).
6. Integrated Reporting: a Better View? Deloitte. Global Sustainability and Climate Change Services. 12 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.deloitte.com/assets/DcomGlobal/Loal%20Assets/Documents/Sustainability%20and%20Climate%20Change/dtt_1_Deloitte_Integrated_Reporting_a_better_view_Sep_2011.2.pdf.
7. Міжнародний стандарт з інтегрованої звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2015/03_13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FR_AMEWORK.docx_en-US_ru-RU.pdf. (дата звернення: 11.02.2020).
8. Малиновская Н.В. Интегрированная отчетность – инновационная модель корпоративной отчетности // Международный бухгалтерский учет. – 2013. – № 38 (284). – С. 12 – 17.
9. Руководство по отчетности в области устойчивого развития G4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/resource/library/Russian-G4-Part-One.pdf> (дата звернення: 11.02.2020).